

**Borstonderzoek op de
Mammapoli**

Inhoud

Inleiding	3
1. Mammateam polikliniek	3
2. Zorgpad fase 1-3: Sneldiagnostiek	5
3. Fase 1: Verwijzing naar de Mammapoli	6
4. Fase 2: Onderzoeken op de Mammapoli	8
5. Fase 3: Uitslag	13
Meer informatie	14

Inleiding

U bent verwezen naar de mammapolikliniek ('mamma' is de Latijnse benaming voor 'borst') voor verder onderzoek naar een afwijking in uw borst. Deze polikliniek is speciaal ingericht voor het uitvoeren van onderzoek bij patiënten (mannen en vrouwen) met een afwijking in de borst. Op één ochtend of middag vinden de eerste noodzakelijke onderzoeken plaats. Het kan echter ook voorkomen dat er aanvullende onderzoeken nodig zijn, waardoor het niet mogelijk is om u binnen één dag de uitslag te geven. Deze folder geeft u informatie over wat u kunt verwachten op de mammapolikliniek en de onderzoeken die gedaan kunnen worden.

1. Mammateam polikliniek

De uitvoering van de onderzoeken op de mammapolikliniek is in handen van het 'mammateam'. Dit multidisciplinaire team is gespecialiseerd in het onderzoek naar borstafwijkingen en bestaat uit:

- **Mammachirurg:** Chirurg die gespecialiseerd is in het opereren van patiënten met borstkanker.
- **Mammacareverpleegkundige:** Verpleegkundige die gespecialiseerd is in de zorg voor en de begeleiding van patiënten met borstkanker.
- **Radioloog:** Arts die medische foto's beoordeelt, zoals de röntgenfoto van de borsten en echografie, om vast te stellen of een lichaamsdeel/orgaan ziek of gezond is.

- **MBB'er:** Medische Beeldvormings- en Bestralingsdeskundige die verantwoordelijk is voor het maken van de medische foto's.
- **Patholoog:** Arts die het afgenomen weefsel of de afgenomen cellen onderzoekt onder de microscoop, om vast te stellen of het materiaal goed- of kwaadaardig is.
- **Nucleair geneeskundige:** Arts die patiënten onderzoekt met behulp van radioactieve stoffen om op medische foto's vast te stellen of een lichaamsdeel/orgaan ziek of gezond is.

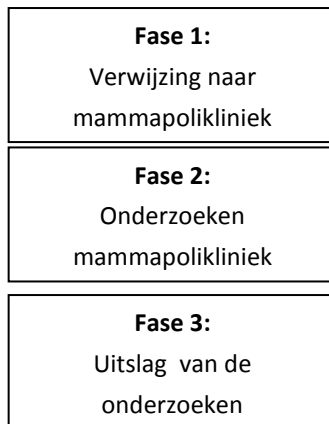
1.1 Gespecialiseerd behandelteam Samen+

Alrijne Ziekenhuis en het Groene Hart Ziekenhuis werken intensief samen in het samenwerkingsverband Samen+. Door kennis en ervaring te bundelen, zijn wij in staat de kwaliteit van de zorg voor onze patiënten met kanker nog verder te verbeteren. Wij bieden de beste oncologische zorg, in de veilige setting van het ziekenhuis, dichtbij in de eigen regio.

Binnen Samen+ is er een gezamenlijk gespecialiseerd behandelteam van artsen en verpleegkundigen op het gebied van borstkanker. De zorgverleners van het 'mammateam' uit uw eigen ziekenhuis maken hiervan deel uit. Het gespecialiseerde behandelteam bespreekt de resultaten van uw onderzoeken en (indien van toepassing) de verschillende behandelmogelijkheden en voert de behandelingen uit.

2. Zorgpad fase 1-3: Sneldiagnostiek

Voor patiënten op de mammapolikliniek is binnen Samen+ een 'zorgpad' ontwikkeld. Dit zorgpad is een serie vaste afspraken over de diagnostiek bij de verdenking op borstkanker. Hierdoor weten u en uw behandelaars in welke fase van het behandeltraject u zich bevindt en sluiten de verschillende onderzoeken goed op elkaar aan. Daardoor is het vaak mogelijk om u aan het einde van uw bezoek, binnen één dag, de voorlopige uitslag te vertellen. Het kan echter ook voorkomen dat er aanvullende onderzoeken nodig zijn, waardoor het niet mogelijk is om u binnen één dag de uitslag te geven. In dat geval zullen wij ernaar streven de periode van onzekerheid voor u zo kort mogelijk te houden.

Afbeelding: Zorgpad mammapolikliniek

3. Fase 1: Verwijzing naar de Mammapoli

U bent verwezen naar de mammapolikliniek voor borstonderzoek. De reden voor deze verwijzing is een door uzelf of uw huisarts geconstateerde afwijking in de borst. Dit kan zijn een knobbeltje, zwelling, ingetrokken tepel, vocht uit de tepel, huidveranderingen of een combinatie hiervan. Het is ook mogelijk dat er bij het Bevolkingsonderzoek Borstkanker een afwijking is vastgesteld die verder onderzocht moet worden.

3.1 Afspraak maken

U kunt elke ochtend (maandag tot en met vrijdag) terecht bij de mammapolikliniek in het Groene Hart Ziekenhuis. U kunt op werkdagen tussen 8.30 en 17.30 uur een afspraak maken via het Klant Contact Centrum via telefoonnummer 0182 50 50 01. Voor een bezoek aan de mammapolikliniek heeft u altijd een verwijzing nodig van de huisarts of van het Bevolkingsonderzoek Borstkanker.

3.2 Voorbereiding

Het kan prettig zijn om samen met uw partner of een andere naaste naar het ziekenhuis te komen. In verband met de onderzoeken willen wij u vragen om de dag van uw bezoek geen bodylotion, crème of talkpoeder op uw borsten en in uw oksels te gebruiken. U mag wel gewoon deodorant gebruiken.

Wij vragen u om bij uw eerste bezoek het volgende mee te nemen:

- Legitimatiebewijs (paspoort, rijbewijs of identiteitskaart);
- Zorgverzekeringspas;
- Naam huisarts en indien van toepassing verwijfsbrief van de huisarts (alleen indien de huisarts deze heeft meegegeven) of de brief van het Bevolkingsonderzoek;
- Lijst met medicijnen die u gebruikt (u kunt eventueel van tevoren een actueel medicatieoverzicht opvragen bij apotheek).

Indien u nog niet bent ingeschreven in het ziekenhuis, dient u zich voorafgaand aan het polibezoek eerst in te schrijven als patiënt. U kunt dit doen door een patiëntenkaart aan te laten maken bij de receptie.

3.3 Medicijnen

Voor het borstonderzoek is het belangrijk te weten of u allergieën heeft en welke medicijnen u gebruikt. Daarom verzoeken wij u, indien mogelijk, een lijst van de medicijnen die u gebruikt mee te brengen naar het intakegesprek. Deze kunt u eventueel bij uw apotheek opvragen.

3.4 Zwangerschap

Als u (mogelijk) zwanger bent, is het noodzakelijk om dit bij uw eerste bezoek aan de mammapolikliniek te melden in verband met röntgenstraling tijdens het borstonderzoek.

3.5 Melden op de Mammapoli

U meldt zich bij de Mammapolikliniek, welke gevestigd is op de polikliniek Chirurgie op de locatie Gouda (volg route 11).

U wordt vervolgens opgehaald uit de wachtruimte. Onze medewerkers vragen u om de verwijzing en geven u uitleg over de onderzoeken op de mammapolikliniek. Houdt u er rekening mee dat een bezoek aan de mammapolikliniek (inclusief onderzoeken en uitslaggesprek) ongeveer vier uur kan duren.

4. Fase 2: Onderzoeken op de Mammapoli

Op de dag van uw bezoek aan de mammapolikliniek ondergaat u verschillende onderzoeken:

1. Anamnese en lichamelijk onderzoek
2. Beeldvormend onderzoek
3. Naaldonderzoek (punctie/biopsie)

4.1 Stap 1: Anamnese en lichamelijk onderzoek

Tijdens het gesprek op de mammapoli wordt gevraagd naar de aard van uw klachten en naar uw medische voorgeschiedenis. Dit wordt de anamnese genoemd. Aansluitend vindt er lichamelijk onderzoek plaats. Hierbij worden uw beide borsten, hals en oksels bekeken (inspectie) en bevoeld (palpatie) op eventuele afwijkingen.

4.2 Stap 2: Beeldvormend onderzoek

Bent u doorverwezen via het Bevolkingsonderzoek dan zijn uw foto's digitaal opgeslagen in het beeldenarchief. De radioloog beoordeelt de mammografie van het Bevolkingsonderzoek en maakt nieuwe en/of aanvullende foto's. Bij patiënten die zijn verwezen via de huisarts wordt (bijna) altijd een mammografie gemaakt. Na de mammografie doet de radioloog een echografie van de borst. De duur van beide onderzoeken varieert van 10 tot 20 minuten.

Mammografie (tomosynthese)

Bij een mammografie worden één of meer röntgenfoto's van uw borst gemaakt. In het GHZ wordt gebruikt gemaakt van een techniek genaamd tomosynthese waarmee hoogwaardige driedimensionale mammografiebeelden van de borst worden verkregen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van röntgenstralen waardoor afwijkingen aan de borst vaak goed op de foto worden gezien. Röntgenstralen zijn niet zichtbaar en niet voelbaar. De bij dit onderzoek gebruikte straling is zo gering, dat u daar niet ongerust over hoeft te zijn.

Voor het onderzoek ontkleedt u uw bovenlichaam in een aparte kledruimte. Bij de tomosynthese worden heel snel achter elkaar een serie foto's gemaakt van de borst. Deze wordt door de computer omgezet in een 3D-beeld dat de radioloog kan beoordelen.

Om een zo duidelijk mogelijke opname te kunnen krijgen, wordt de borst stevig samengedrukt tussen twee kunststof platen. Het samendrukken van de borst kan pijnlijk zijn. Wanneer het onderzoek voor u pijnlijk is, kunt u dit melden aan de MBB'er. Het aandrukken van de borst is niet schadelijk, ook niet als u een knobbeltje heeft. De foto's worden direct door de radioloog beoordeeld. Zo nodig worden er aanvullende foto's gemaakt.

Echografie

Vaak wordt er in aansluiting op de mammografie een echografie van de borst verricht om de eventuele afwijking aan de borst met behulp van geluidsgolven goed in beeld te brengen. Voor dit onderzoek moet u zich eveneens van boven uitkleden. De assistent(e) vraagt u daarna op een onderzoekstafel te gaan liggen, waarna de radioloog wat gel op de borst aanbrengt en met de echokop de borst(en) en oksel(s) onderzoekt. Er wordt bij echografie geen gebruik gemaakt van röntgenstralen en het onderzoek is niet pijnlijk.

4.3 Stap 3: Naaldonderzoek (punctie/biopsie)

Na het beeldvormend onderzoek is het meestal noodzakelijk om verder onderzoek te doen naar de aard van de afwijking. Hiervoor wordt weefselmateriaal afgenomen uit uw borst. Dit kan op verschillende manieren. Soms wordt besloten dat geen verder onderzoek nodig is. Er zijn verschillende scenario's mogelijk:

Geen punctie en verder onderzoek

Er wordt besloten dat er geen naaldonderzoek nodig is.

Punctie zonder verder onderzoek

Wanneer er sprake is van een vochtblaasje (cyste) in de borst, kan besloten worden om deze 'aan te prikken' en leeg te zuigen (punctie). Het is niet nodig om dit vocht verder te onderzoeken, omdat het onschuldig is. Een verdoving is niet noodzakelijk.

Cytologische punctie

Bij een cytologische punctie wordt met een dun naaldje cellen uit de afwijking opgezogen. Een verdoving is niet noodzakelijk. Dit onderzoek duurt ongeveer 10 minuten. Soms is er onvoldoende celmateriaal opgezogen en moet de punctie herhaald worden. Het verkregen celmateriaal wordt vervolgens in het laboratorium onderzocht door de patholoog. Deze kan zien of het om een goed- of kwaadaardige afwijking gaat. De patholoog zal deze uitslag zo snel mogelijk doorbellen naar de chirurg.

Als het níét lukt om de diagnose binnen één dagdeel te stellen

Wanneer een 'biopsie' of aanvullend beeldvormend onderzoek nodig is, is het niet mogelijk om de diagnose binnen één dagdeel te stellen. U krijgt de uitslag in dat geval binnen enkele dagen.

Biopsie

Soms is het niet mogelijk om bij de cytologische punctie voldoende (kwaliteit van) celmateriaal te verkrijgen. De patholoog kan daardoor geen diagnose stellen. Er wordt dan besloten om een biopsie te doen. Bij een biopsie wordt na een klein verdovingsprikje met behulp van echobeelden, een klein reepje weefsel uit de borst gehaald via een iets dikkere holle naald. Wij streven ernaar om de biopsie op de dag van de Mammapoli plaats te laten vinden, maar het lukt niet altijd om dit

zo in te plannen. Zie voor meer informatie de folder 'Biopsie bij een borstafwijking'.

Er zijn verschillende manieren waarop een biopt genomen kan worden. Indien u voor deze onderzoeken in aanmerking komt, krijgt u hiervoor aparte folders met meer informatie.

Het weefselmateriaal wordt in het laboratorium door de patholoog onderzocht. Dit onderzoek kost enkele (minimaal twee) dagen. Wanneer een biopsie nodig is, is het dus niet mogelijk om binnen één dagdeel de diagnose te stellen. Uw arts zal de uitslag van dit onderzoek tijdens een vervolgspraak met u bespreken.

Aanvullend beeldvormend onderzoek

Het kan ook voorkomen dat de afwijking alleen op de mammografie te zien is, maar niet voelbaar is en niet met echografie te zien is en/of een biopsie niet goed mogelijk is. Dan kan gekozen worden om aanvullend beeldvormend onderzoek te doen zoals een MRI-scan en/of een mammoscintigrafie (BSGI). Bij deze onderzoeken worden speciale medische foto's gemaakt, die worden beoordeeld door de radioloog of de nucleair geneeskundige. Hierdoor is het vaak mogelijk om meer duidelijkheid te krijgen over de aard van de aandoening. Indien u voor deze onderzoeken in aanmerking komt, krijgt u hiervoor aparte folders met meer informatie.

5. Fase 3: Uitslag

Na de onderzoeken heeft u een uitslaggesprek waarin de voorlopige uitslag van de verschillende onderzoeken met u wordt besproken.

5.1 Een goedaardige afwijking

Gemiddeld wordt er bij 3 van de 4 patiënten een goedaardige afwijking geconstateerd en is er geen verdere behandeling nodig. In dat geval krijgt u, indien van toepassing, een terug verwijzing naar de huisarts en zo nodig een afspraak voor een controleonderzoek.

5.2 Een kwaadaardige afwijking

Wanneer uit de onderzoeken blijkt dat het om een kwaadaardige afwijking gaat, is dat een mededeling die voor veel mensen ingrijpend is en eerst verwerkt moet worden. Na afloop van het uitslaggesprek heeft u een gesprek met de mammacareverpleegkundige. Zij bespreekt al uw vragen met u en neemt nogmaals uitgebreid de uitslag van de onderzoeken, de aanvullende onderzoeken en de verdere behandeling met u door.

5.3 Multidisciplinair overleg (patiëntbespreking)

Alle onderzoeken worden op een later moment, tijdens de patiëntbespreking, door het gespecialiseerd behandelteam van Samen+, samen met specialisten uit het LUMC, besproken. Het doel van dit overleg is om de definitieve uitslag vast te stellen. Mochten er uit de patiëntbespreking andere overwegingen komen dan met u is besproken tijdens het voorlopig

uitslaggesprek, dan wordt u hierover geïnformeerd. Uw huisarts wordt geïnformeerd over de uitslag van uw onderzoeken en de eventuele verdere behandeling.

Meer informatie

Voor meer informatie over borstafwijkingen en de eventuele behandeling hiervan kunt u contact opnemen met de mammacareverpleegkundige. Deze is gespecialiseerd in de zorg voor en de begeleiding van patiënten met borstkanker. De mammacareverpleegkundige is tijdens werkdagen gedurende kantooruren te bereiken op telefoonnummer: 0182 50 59 67 of via e-mail mammacareverpleegkundigen@ghz.nl.

Ook kunt u voor meer informatie over onze zorg voor patiënten met borstkanker kijken op de website van ons ziekenhuis:

- www.ghz.nl/mammapoli

Colofon

Uitgave: Samen+

Productie: Marketing & Communicatie

September 2017

Code: S+.101.09_17

Alrijne Ziekenhuis en Groene Hart Ziekenhuis werken intensief samen binnen Samen+. Door kennis en ervaring te bundelen, zijn wij in staat de kwaliteit van de zorg voor onze patiënten met kanker nog verder te verbeteren. Wij bieden de beste oncologische zorg, in de veilige setting van het ziekenhuis, dichtbij in de eigen regio.

Alrijne Ziekenhuis

www.alrijne.nl/kanker

Leiden

Houtlaan 55

2334 CK Leiden

Tel: 071 517 81 78

Leiderdorp

Simon Smitweg 1

2353 GA Leiderdorp

Tel: 071 582 82 82

Alphen a/d Rijn

Meteoorlaan 4

2402 WC Alphen a/d Rijn

Tel: 0172 46 74 67

Regiolocaties

Woonservicecentrum

SassemBourg

Jan van Brabantweg 33

2171 HC Sassenheim

Medisch Centrum De Coepel

Randweg 47

2225 PJ Katwijk

Groene Hart Ziekenhuis

www.ghz.nl/kanker

Gouda

Bleulandweg 10

2803 HH Gouda

Tel: 0182 50 50 50

Regiolocaties

Zuidplas

Doortocht 40

2914 KA Nieuwerkerk a/d IJssel

Tel: 0180 33 16 99

Schoonhoven

Oranjeplaats 21 G

2871 TL Schoonhoven

Tel: 0182 50 50 87

Bodegraven (vanaf eind 2017)

Willem de Zwijgerstraat 9

2411 VT Bodegraven